

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Videki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1. e
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György könyvelő kezéhez is.

DONOGAN ÉS SOMOSSY

DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK!! ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS!!

FIGYELEM!

**LANTOS
CSIPKEÁRUHÁZÁBAN
SAS-U. 4.**

Tiszta selyem harisnya minden szín-
ben párja . . . 3 korona 50 fillér.

Vendéglős és kávé urak figyelmébe!

Allandó nagy raktár áll rendelkezésükre nálam
Reserve, Casinó, Talizmán és Törley pezsgőkből.

Lindentfeld J. Jenő

fűszer- és gyarmatáru nagykereskedésében

Pénzügyi palota.

Telefon 79. szám.

TÉGLA

a Köntösgáti téglagyárból
bármily mennyiségben
előnyös árban kapható.

♦♦♦♦ Érdeklődhetni: ♦♦♦♦

KELEN JENŐNÉL

Piac-utca 72. Telefonszám 341 vagy 539.

» Ugyszintén 9—43. telefonszám alatt. «

Telefon 14.

Telefon 14.

Megérkezett az új kőbányai sörgyár:

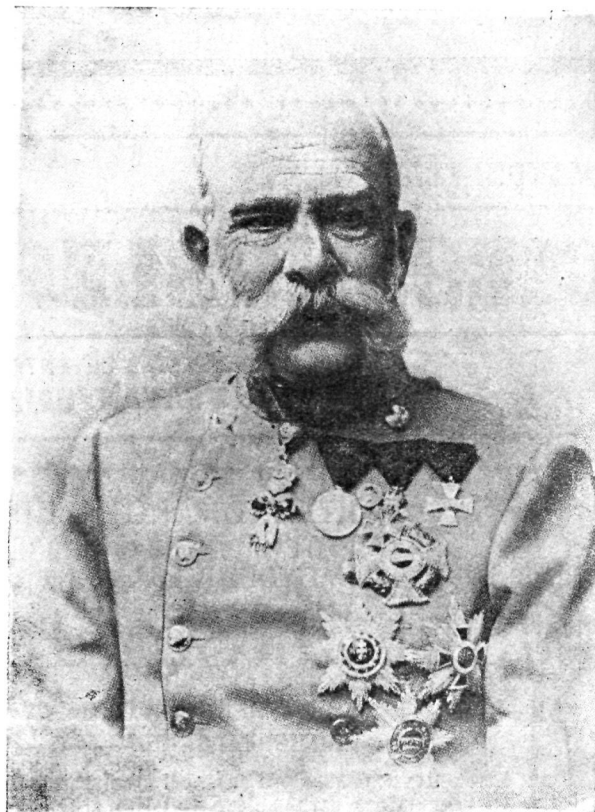
a Fővárosi Sörfőző r.-t. söre

Tisztelettel értesitem a n. é. vendéglős, italmérő, ke-
kereskedő és koresmáros urakat, hogy a fenti sörfőzde
gyártmányainak palackozását, a legkényesebb igényeket
kielégítő, villanyos üzemű, modern palack-sörfejtő-
berendezéssel lefejtve, megkezdtem és naponként friss
fejtésű Márciusi, Király és Mátyás király sörökkel,
ugyannezen sörökből hordókban is, állok a n. é. vevő-
közönség rendelkezésére. A megrendeléseket szeke-
reimen a legpontosabban házhoz szállítom és előzékeny
kiszolgálásról gondoskodom. N. b. támogatásukat kérve,
vagyok kiváló tisztelettel:

MÁRKUS JENŐ,

DEBRECZEN, Hatvan-utca 30. szám alatt.

Hirdessen a Debreczeni Szemlében!

A KIRÁLY, a legfőbb hadur.

GYÓGYSZERTÁR ÁTHELYEZÉS!!

MIHALOVITS JENŐ

gyógyszerész lapunk t. olvasóinak
ezuton hozza szives tudomására, hogy

KIGYÓ gyógyszerárát

~ eddigi régi helyéről ~

a tőszomszédos sarokházba

(a Kistemplom mellett, a Piac-
és Széchenyi-utcák sarkán levő
br. Podmanitzky-féle házba)

~ helyezte át. ~

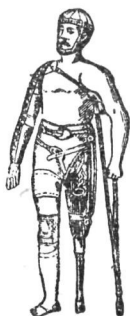
Nem fáj a feje másnap ha

Littke pezsgőt iszik

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

KEZTYÜK, KÖTSZEREK
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

TÖRLEY

TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

ALFÖLDI TAKAREKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztéses és
jelzálogkölcsonók. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. Saját árutáktár.

Safe-deposit (magánletét pénzár)

Affiliált intézetei: Kábeli takarékpénztár r.-t., Náudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámpércs.

Ifju és szép lesz Ön is, ha a ZEIDIJJE

eredeti keleti arccrémét és szappant használja. Próbátégely 80 fillér,
Kettőtégely K 1.60, nagy aranytégely K 2.40, szappan K 1, mosópor
K 1.50, puder (fehér, rózsás, és crème) á 2 K. Fleur de Roses „Zeidijje”
(3 K). egy teljesen ártatlan piros színű rózsafesték, amelyet kiválóan
használnak sapadt arcu nők. Előnye, hogy az arc mesterséges színét
el nem árulja. — Kapható minden gyógyszerárban, drogeria és illat-
szertárban. Sokszorosan kitüntetve. Utánzatotól óva intünk. Egyedüli
előállító: Parfümerie Orientale „Zeidijje” G. Proche Breka
Bosznia. Főraktár a Török gyógyszerárban Budapesten.

Moskovits Jozsef

uri szabó,
Piac-utca 26. szám.
Városi új bérház.

Moskovits Jozsef

uri szabó,
Piac-utca 26. szám.
Városi új bérház.

Valódi angol-
szövetekből leg-
elegánsabb uri ru-
-> hákat készít: <

GAMBRINUS

SÖRCSARNOK ÉS ÉTTEREM

DEBRECZEN, PIAC-U. 28.

A VÁROSI BÉR-PALOTÁBAN

A mai kor igényeinek a legdi-
szesebben modern, világvárosi
berendezéssel. Utcái pálmakert
a passagében. Páloly rendszer.
Nagy gonddal kezelt konyha.
Zona rendszerinti villásreggeli
különlegességek. Speciális del-
utáni uzsonnák. Meleg konyha
éjfélig. Havi étkezések a legmér-
sekeltebb áron. Kitűnő kőbányai
sörök-Pilseni ösforrás (Urquelle).
Müncheni Paulauer sör. Ameri-
can- ar rendszerű italimérés.
Különleges likőrök poharank nti
kimérése Saját szőlőtelepemen
termelt borok kimérése. Tokaji
szőlőmön termelt boraim klmé-
rése. Előzékeny kiszolgálásról
gondoskodom és kérem a nagy-
érdemű közönséget, hogy eddigi
kegyes pártfogásukat ezen új
vállalatomnál is fenntartani szí-
veskedjenek.

MARKOS JENŐ vendégglós.

(„Szakasz vi — gyázz !!... Kettős rendek — jobbra — nézz !!...“)

Lent a korzón sétál az egyetemi ifjuság. Selyemköpenyes nők... nagy kalapok, napernyők. Mióta is nem sétáltam már? Milyen furcsa... azok jönnek-mennek... megállnak... benéznek egy utcába... meggondolják magukat, befordulnak. Egy kirakat megtetszik... egy virág... a parkban... megállnak előtte és nézik... Jó volna hátrafordulni most és megnézni mögöttem az eget. De nem szabad. Nem szabad megfordulni. Balra nézz.

(„Vi — gyázz !! Kettős rendek — balra át !!“)

Hát aztán, kubikus testvér, ez így van. Mert ők ugy-e sétálnak, jönnek-mennek, selyemköpenyűk suhog a szélben. Tudod-e, miért sétálhat a cudar civil? Te bizony nem nagyon tudod, úgy látom a képeden. Hát én majd megmagyarázom neked. Azért sétálhat, mert mi itt vagyunk helyette és vigyázunk rá, nehogy baja essék. Tudod-e, kubikus testvér, mi az, hogy: társadalom? A társadalom azok a lüsterkabátosok, meg a selyemköpenyesek. Azokat fenyegette meg a német — megijedtek. Ideküldtek minket, hogy ne engedjük, mert ők sétálni akarnak és cigarettázni a kávéházakban. Hát mi nem engedjük, ugy-e testvér, dögölj meg. Dögölj meg, testvér, ugy-e, mi eléjük állunk: ide üss, német, ha mersz. Éppen mi: mi ketten, te meg én, kubikus. Mi ketten. A társadalom félt és szája begörbült ijedtében, — jaj, piszkos német, még mellbevág, összetépi a lüsterkabátot, két ijedt tenyerét kinyújtotta hát és téged, kubikus testvér, meg engem maga elé állított, páncélnak — ezeket verd, német, ne engem. Mi vigyázunk most rá, ugy-e testvér, megyünk előre, a hazánkért, — meg ne fordulj, kubikus, mert hátbavág a káplár. De jó vitéznek lenni, hősnek lenni, kubikus testvér. Igazi csoda, hogy ezt megengedték nekünk. Ők, a kis szerények... ők, a szelidek... ők, átgengedték nekünk a dicsőséget... a hősi halált... milyen szerények voltak... Mi védjük a nőket, testvér, meg az anyákat... ide löj német, ha mersz... Mi védjük az ők feleségét... mi védjük most más feleségét... más feleségét, a muskátlis ablakok közt, alkonyodó szobákban.

(„Harmadik század — állj !!... Század rajvonalba fejlődj !!“)

Az én vállamat épen úgy szoritja, mint a tiédet, és még hozzá az enyém véres. Itt, ezen a helyen, ahol a szíjj csuszik. Egy-kettő... egy-kettő... egyet csuszik föl... egyet le... egyet föl... egyet le... ott, ahol véres. Ne káromkodj... nem bírom ki... inkább a halált...

(Első raj állj !! Föld — re !!“)

Ott az erdő mögött esik, emitt meg süt még a nap. Szivárvány lehet most, valahol a hátunk mögött. de jó volna megfordulni, hadd látnám a szivárványt. Egyszer még jó volna szivárványt látni... csak egyszer... Szép, piros szivárvány... elmulik, testvér és mi nem látjuk soha többé... Szép, haszontalan szivárvány, halavány... De a katonának nem szabad azt nézni, testvér. Nem való az semmire, testvér. Jön a német.

(„Irány — jobbra a hegy! Fegyver — láb — hoz !!“)

Jeleznek valamit?... Mi az ott, odaát? Az őrszemek láttak valamit. Elöl már szétfejlődtek... az erdő mögött lehet valami... Ne nyugtalankodj, testvér, ne duzzogj, mint a feldühödött kutyák... majd meglátjuk, mi vár ránk...

(„Távolság — ezer! Cél — előre !!“)

Riadsz-e, testvér, ijedsz-e? Ugylátszik, mégis megütközünk ma. No, hős katona, mit nézel olyan ostobán? No, hős katona, katona testvér? Itt ma-

radunk, tudod-e? Tudod-e már, miért maradunk itt, testvér? Ugy látom, pajtás, félsz egy kicsit! Már nem énekeled, hogy a „monori kikötőben“. No, miért nem énekel a szép hajóról, testvér, a monori kikötőben? Egy golyó fültővön talál, testvér... és akkor nem menetelünk már... jó lesz-e, kubikus... Jó lesz-e nekünk? Együtt esünk el, ugy-e... ide-rogysz majd mellém... a borju fejemre csuszik... itt hörgöd majd arcomba a vért... és két homokos karod nyakamba esik... és átölelsz majd, mint azt a férfit az az asszony... a más felesége... akit mi védünk, hős katonák... Nem mennél előre, az első sorokba, kubikus testvér. Dögölj meg. Hogy téged találna előbb. Hogy öklével belevágna abba a szép szájadba... és betörné a sárga, ostoba fogaid... ostoba... te ostoba barom... te állat... hogy törtetsz előre... hogy törtetsz... mint a barom... te hős katona...

(„Távolság — ölszáz !!!... Harmadik század — balra át! Rohamlépés — in — dulj !!“)

Bal... jobb... bal... jobb... hehe, he. Lóg a nyelved kubikus? Hát csak rohanj, te szép katona... hehe... rohanunk, mi? Hajrá! Be vigan futunk... Mögöttünk leroskad az ég... Előttünk vérzik az erdő... Fuss, kubikus, fuss... Fussunk versenyt kubikus... No, ki lesz ott előbb?... Várnak ránk... szép asszony vár ránk, ugy-e... hogy úgy futunk... Vár ám, a puskatus, a hátad megett... Nem állnál meg egy percre... hallod-e, mondani akarok valamit...

(„Rohamlépés — indulj !! Balra tarts !! Jobbra kanyarodj !!! Fegyver súly — ba !!“)

Hahó! Hallod-e!... Csak azt akarom mondani... mielőtt összeesek... csak azt akarom mondani... hogy most harangoznak a falutokban... Templomból jönnek a lányok... Meg ezt: mielőtt összeesek... (Század lé — pész !!!... Vi — gyázz !!“)

Meg ezt: hogy el ne felejtsem... hogy lássam még utoljára... Most asszonyok jönnek a partra... a tenger tajtékszik... a fürdőkabinok vöröslenek a fényben... Hallod-e, kubikus? A távoltagek partjain... most asszonyok fürdenek... fátyolruhájuk testükre tapad... kijönnek a partra és a homokba végigfeküsznek... Láttál-e már ilyet? Vörös fürdőruhák?... karjuk a fejük alatt... és egy férfi közeledik... egy cibil... rájuk mosolyog... megáll...

(„Raj — menellé — pész! Tömörülj !!“)

Most... mig mi itt rohanunk... mig itt mi összeesünk... most yachtok futnak a tengeren... tudd meg hát, te barom. A tenger ringatja a yachtot... A fedélzeten kosárszékekben fekszenek angol leányok, szőke fejek. Flanelruhás urak szivaroznak... bent, a kajútól lágy muzsika szól... Halkan beszélnek, a part elhomályosodik... édes bort hordanak körül...

(„Raj — térdre !! Fegyver — kész !!“)

Tudd meg hát, te barom és dögölj meg. Most hangversenytermekben illatos asszonyok ülnek... sötét férfiszemek merengnek a pódium felé... Fájó hegedük sirnak. Solo... Még egyszer... még egyszer... még egyszer... akarom látni...

(„Raj — fel! Irány — a domb! Indulj !!“)

Most szomorufüzek borulnak a part márványpadjaira... Nehéz virágok omlanak össze... Két árnyék csókolózik... Még egyszer, akarom... Most csendes és hallgatag erdőkben kigyózó ösvény fut a tó felé és a tavon kigyózó fényfoltok bujdokolnak... És zene árad, messziről... és szívek áradnak tul a gyönyörtől... és lombok permeteznek a mély, meleg vizek fölé... és gőz árad az égbe... és most néma

szobákban emberek ülnek, fejüket kezükbe temetve és sirnak... sirnak szabadon és boldogan... ó, élet gyönyörűsége... ó, győtrelem gyönyöre, ó, szabadság és gondolat mámore... és szabad levegő...

(„Század — balra át!! Sza—kas! Rajvonal — jobbra zár—kózz!!”)

(„Öt ember ebből a szakaszból — hozzám!! Ez a sarga ló — hé! hallod?! Mars!!”)

Hát igazán, hadnagy ur? Kezdődik?... — No, kubikus... most jön a tánc. Majd vigyázz, rám ne ess, kubikus. Dögölj meg... lóg-e a nyelved?... Észre se vegye a hadnagy ur, hallod. — Megyek már, hadnagy ur... Nagyságos hadnagy ur... Szép hadnagy ur... Nagyságos hadnagy ur... Szép hadnagy ur... Hát akkor most már nem bánom, hadnagy ur. Érti-e? Nem bánom. Itt, a kubikus mellett... itt fordulok fel... itt akarta az isten... az a keserves isten az égben, aki idetett engem. Csak bele az ágyuba, hadnagy ur... dübörög már csak bele, mi kettőnket... engem, meg a kubikust...

(„Roham!!... Ötszáz méter — egyenes!! Mars!!... Második raj — le!! Első raj!!... térdre!!... Előre!!... Előre!!... Kutják!!... Előre!!...”)

Félsz?! Te kutya, te barom. Te büdös paraszt! Te félsz? Hát idenézz... én is csak olyan sár vagyok, mint te... idenézz, én nem félek! A cudar isten nem engedi féljek! Hős katona, te komisz paraszt! Itt dögölünk meg, — hadd éljen a cudar, a cibil! Hajrá! Hajrá! Ordíts, paraszt!

(„Öt ember — oda, a dombra!!... Fel!!... Fel!!... Nem mentek?!... Káplár, lelőni, aki nem megy!!... Fegyver — kész!!...”)

Hajrá! hajrá! Megyek, káplár ur... ne hátulról, csak hátulról ne... brrr, azt nem szeretem... Vacogsz, te kutya... te kutya fogaim... vacogtok... Ember... emberméltóság... éljen a társadalom!!...

(„Első raj — le!!... Állj!!... Álljatok meg!!... Le... a földre!!... Takarás!!... Takarás mögé!!... Jobbra tarts!!...”)

Most... most, hadnagy ur... Nagyságos hadnagy ur... itt... itt... Hadnagy ur, isten vele... Hadnagy ur... isten vele, szép hadnagy ur... látja-e, ott... most látom ám... most ölelik a szeretőmet... egy sima ficsur... homályos szobába... a függönyöket behúzták... és muzsikát duruzsol a fülébe... a szeretőmet, a ringyót... a gyáva cibil... a rongy... Pajtás... történyt.

(„Tűz!!... Tűz!!...”)

Pajtás... történyt... az enyém elfogyott... Hadnagy ur... áldja isten... maga megmenekül... menjen haza... és ölelje meg a szeretőmet... a magáé... magának adom... Pajtás... történyt...

Tűz!!... Tűz!!... Tűz!!...”)

Tiszteled a kedvesedet, amíg ő fizet neked a becsületével. Megveted, mikor te fizeted ki az első szabószámláját.

MIRE MEGNÖSSZ...

A „Debreczeni Szemle” számára írta: RÉVAY KÁROLY.

Mire megnössz, jól tudom, hogy téged
Körül fog az arany ifjúság!
Lábaidhoz tenger özönével
Fog borulni illatos virág.
De azért, én drága szép leányom.
Akkor is a szivedben legyek!
Soha senki nem fog úgy szeretni,
Mint ahogyan én szerettelek!

Hazugság ma minden a világon!
Egy igaz csak: a szülő szíve!
Veszni hagyja mindenét a földön,
Ha veszélyben van a gyermeke.
Kis leányom! Te szív a szívemből!
Bárki mondjon esküszót neked,
Soha senki nem fog úgy szeretni,
Mint ahogyan én szerettelek!

Tünő évek öszülnek fejemre,
Nő az árnyék, eltűnik a fény;
Nemsokára itt fog téged hagyni
Jó apácska, — édes Erzsikém!
De azért az én szerető lelkem
Mindörökre itt marad veled!
Soha senki nem fog úgy szeretni,
Mint ahogyan én szerettelek!

Amíg élek, minden kis virágot
Összegyűjtök és neked hozom;
Ha meghaltam, — a szívem porából
Virágerdő fakad siromon.
Minden fűszál- s fakadó bimbóban
Szeretelet susogok neked;
Arról fog a dajka is mesélni,
Hogy én téged mint szerettelek!...

A császár.

A Debreczeni Szemle számára írta: LOVIK KÁROLY.

A kíváncsi nép tömegbe verődve, előrenyújtott fejjel és egymást csudálkozó dübnyögéssel csitítva nézte a császárt. Valamennyien premes köpönyegű, koronás, ékszerektől csillogó daliás alakot vártak s ahelyett egy igénytelen, barátságtalan tekintetű, szemmelláthatólag rossz kedvű katonát láttak, aki nem vesz tudomást a körülötte nyüzsgő emberekről, a faluvégi fekete kastély felé léptetett. Szürke, apró lovon ült: a paripa gyorsan emelte apró lábait és farkával nyugtalanul kergette a legyeket.

Ez volt a híres hadverő. Európa ura egy apró, vékony lábu és mégis pohos férfi, érdemelek, paszomántok és tolldiszes sisak nélkül egyszerűen öltözve, mint egy portyázó előőr. A nép csalódva, de mégis tisztelettel nézett rája; amikor elhaladt mellettük, a parasztok egy ideig szólani se tudtak a csodálkozástól. Csoportokba verődve álldogáltak, huzogatták a kabátjuk szárnyait, köhintettek és az orrukat fújták, mint istentiszteletnél, mikor a pap befejezi a prédikációt, de még a falu szájas parasztjai se tudtak megjegyzést tenni. A szürke ló ez alatt eltűnt a kastély kertjében.

Az uralkodó felment a szobájába és kinézett az ablakon. Északnak a vidék szomorú volt: a nehéz őszi felhők a fűzfák koronáit érintették, néha egy varju röpködött el a táj fölött. A réteken végig áradásos

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ.

**Szombaton és vasárnap
július hó 25-én és 26-án**

**a legszenzációsabb
és a legérdekesebb
ujdonságok.**

volt a terület : a víz már régen áthatott, színe zavaros volt, itt-ott hinár képződött rajta. Olykor a békák elkezdtek karattyolni s a panaszos hang, mintha a föld alól tört volna elő. Később lassu eső pergett le s a békák elhallgattak.

A császár estefelé bement házigazdájához, egy hófehérhaju, meggörnyedt hátú, de kemény arc-kifejezésű öreg urhoz, aki mélyen meghajolva és még sem alázkodva várta. Ama kevés emberek közé tartozott, akik minden körülmény közt meg tudják őrizni méltóságukat : s akiket látva önkénytelenül tiszteletet érezünk. Már öreg és beteges volt, de azért egyenes tekintetével, kemény, nyílt homlokával frissebb benyomást keltett sok fiatal embernél. Az aggastyántól pár lépésre fehér ruhában állt leánya, egy sápadt arcú komoly gyermekleány, aki apja első pillanatra megnyerő modorát, szép homlokát örökölte. A császár már ösmerte őket, nem először járt itt. Ha utai erre vezettek, mindig szívesen pihent meg egy napra a fekete kastélyban, amelynek nyugalma és szomorúsága megnyugtatták idegeit s az egyszerűségére és békességre intettek. De még egy pont volt, ahol érdekei a házigazdáival találkoztak. Az uralkodó mindig szürke, apró paripán ült, a hagyomány szerint állandóan egy és ugyanazon, amelyet a golyó került.

Ez azonban téves nézet volt ; a farsztó hadjáratok már hónapok alatt megsemmisítettek egy-egy lovat s ilyenkor újat kellett keresni. — A császár, aki ösmerte a lovához fűződő legendát s tudta, mi az ilyen hagyományok értéke, épen ezért mindig itt keresett új paripát, ahol a ménes csupa szürke, erős lóból állott.

Ezt a helyet Szirgopönnenek hívták.

Mikor besötétedett és a nagy teremben felgyújtották a száz karos facsillárokat, a császár elbeszélgetett a kastély kisasszonyával. Szerette, mint az okos és szomorú lényeket szokás, akik néma bámulattal felébresztik a bennük rejlő nemesebb tulajdonságokat. Egyéb indulat nem fűzte, nem is fűzhette az uralkodót hozzá : szívében nem is volt helye másnak, mint a hadi dicsőségnek és a saját maga bálványozott képének. Épen ezért egész életében nem tudta, mi a szerelem és nem is volt kíváncsi rája. De ezért jól esett neki, ha ez a fiatal és szép lény van mellette, ha a dobpörgést női hangra váltják fel és mozgalmas, izgató életébe egy érző lélek sóhajai vegyültek.

A leány volt az, aki az uralkodónak kikereste a ménes legszebb paripáját. Kimentek a legelőkre, végig nézték mind a szürke lovakat s aztán inkább érzések, mint szem után ítélve, a leány kiválasztott egy paripát. Egyszerű és mégis sajátos jelenet volt : kikeresni az uralkodó fegyvertársát, aki majdan hordozza véren, tüzön keresztül, elkerülje a veszedelmeket, tanuja legyen a világtörténelem mozzanatainak. A leány megsimogatta az okos tekintetű lovat, azt mondta neki : „Isten kíséren utadon, mindörökké, ámen és aztán ujjával apró keresztet húzott homlokára.

A császár nevetett, mert nem hitt a babonában.

— Pedig babona van — szólt egyszer a leány, aki mint minden szomorú helyen lakó női lélek, hitt az előérzésekben — és kísértetek is vannak. A tő felett télen az elátkozott vadász jár és a kastélyban kísértetek mennek a folyosón. A házunkhoz az a hagyomány fűződik, hogy egyszer el fog tűnni a föld színéről s elnyeli az éjszaka és akkor senki sem marad belőle. Ez a hit évszázadok óta tartja magát s a

parasztnak éjjelenként vándorló lángokat látnak röp-ködni az ablakok körül.

A császár mosolygott. Már sötét volt, mikor a lakóház lépcsőjéhez értek.

— Egy nap majd nem talál többet meg — szólt halkán a leány.

— Eh ugyan — felelt gőgösen az uralkodó. — Örökké élünk, ha hisszük, hogy örökké élni lehetséges.

*

Két év múlva egy rideg estén, köpenyegébe burkolózva vetődött Szirgopönnenbe a császár. A Bereznáról jött : serege szétverve, maga megtépve, keserű, tehetetlen haraggal telten. Micsoda emlékek ! a zuhanás, a tarpéji szikláról, megvilágítva Moszkva lángjaitól. Amerre nézett, katonák helyett csupa árnyék járt körülötte, a rend felbomlott, alig volt ember, akiről patikaszag ne áradt volna. A homályból még kilátszott a kastély tornya, az ablakból már lámpavilág szűrődött ki. A császár ismét ügetésre kényszerítette a fáradt lovát. A nagy csapás után áhitozott kis melegségre, egy jó szóra, egy csöpp szeretetre, s előtte felvillant a lány komoly, karcsu alakja, amint könnyen suhanva lép oldalán. Ugy gondolta, hogy ez az igénytelen lélek, akinek szerete végigkísérte élete utain, meg fogja vigasztalni tudni és holnap ismét büszkén, egyenesen lép ki a világba, amely már azt hiszi, hogy nem kell előtte meggörnyednie.

Sűrű eső hullott, mikor elérte a házat. Most nem volt nép az utcán, senkise tudta, hogy a hadvezér erre fog menekülni s ha tudták volna is, senkise érdeklődött a legyőzött iránt. Zavartalanul ért a lépcsőkhöz : akkor elkergette maga mellől tisztjeit és belépett az ódon folyosóra. Egy új szolga fogadta, aki gyanakodva nézte a katonát : a franciáknak nem volt jó hírük.

— A gazdátat keresem — vetette oda gőgösen a császár.

A szolga vállat vont, végig nézett rajta s így szólt :

— A gazdám tavaly meghalt.

— Akkor hát a lányát, te tányérnyaló — szólt az uralkodó hangosan és a pálcája után kapott.

A cseléd ijedten hajtotta meg magát és egy ajtóra mutatott.

Az uralkodó belépett. A szoba már nem volt a régi, az egykori csöndes, meghitt butorokat ujjakkal helyettesítették, a szomorú hangulatot tarka színek váltották föl. A facsillárt tükrös lámpa cserélte fel : a fény hidegen, keményen terjedt szerte s megvilágított egy, a sarokban ülő asszonyt, aki a gyermekét szoptatta. Mellette egy magas termetű, száraz arc-kifejezésű ember állott, csizmában, bekecsben, ahogy a gazdálkodó földesurak szoktak. Az asszonyban alig lehetett fölismerni az egykori szomorú, sápadt leányt : kissé erősebb lett, az arca azonban fáradt és korai ráncoktól övezett.

A császár tétován állt meg. Eszébe jutott neki a régi hagyomány ; hogy egykor a kastélyt elnyeli a sötétség s a régi emlékekből nem marad meg semmi, se a virágok, se a szomorú esték, se a ház boldog lakói. Ugy rémlett, mintha ő tőle is elragadtak volna valamit s a szíve egy árnyalattal sötétebb lett.

— A császár vagyok — szólt nyersen —, egy pár paripát keresek.

Az asszony szeme felvillant, aztán pillái fáradtan csukódtak le : nem tud beszélni, akinek könnyei is kiégtek. A bekecses ember, aki a szövetségnek hiva volt, tartózkodóan felelt :

— Nincs lovunk. Feloszlattam a ménest: most tinókat tartunk.

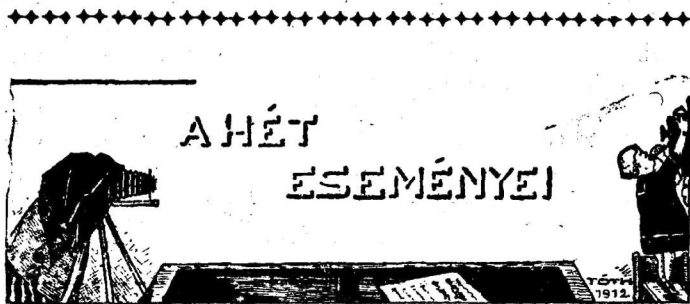
Az uralkodó megfordult.

— Akkor Isten velünk, mondta döllyfösen. Mikor az ajtóhoz ért, még egyszer megállt. — Ez a kísértetes kastély? — kérdezte.

A házigazda megbólintotta fejét.

— Igen... a parasztok így hívják. Ugy mondják, hogy egyszer elnyeli az éjszaka.

— Igen, igen — felelte az uralkodó és tele keserűséggel, döllyfösen, kemény léptekkel haladt le a lépcsőkön.

Petőfi.

Ma van hatvanötödik évfordulója Petőfi Sándor halálának. A segesvári csatatéren esett el 1849. évi július 31-én. Hetezer honvéd küzdött itt huszonnégyezer muszka ellen. Bem tábornok merész támadásával már-már megingatta a négyszer akkora orosz haderőt. *Skariatín* tábornokot az első ágyulövessel leterítette. Ez nagy zavart okozott a muszka táborban. De öt óra után visszatért az a kozákezred, amelyet azért küldtek ki, hogy feltartsa *Kemény Farkas* báró hadosztályát. Mikor megtudták, hogy az nem érkezik meg, a kozákezred megkerülte a fáradt honvédeket, akiknek már több ágyújuk megrepedt, vagy áttüzesedett és mindent elsodró rohammal vetették magukat a honvédekre. Ez a kozákezred majdnem egészen elzárta a honvédek visszavonulási útját. A bekerítő gyűrűben voltak *Zeyk* Domokos százados, az oroszlan-erejű hős és *Petőfi* Sándor is. *Zeyk* hat kozákot levágott, ekkor pisztolyával föbe lőtte magát, *Petőfi* pedig hajadonfővel az országúton igyekezett menekülni. De a kozákok puskájukkal mellbe döfték s Bem kedvenc költője elesett. A kukoricásba vánszorgott, mely az ut szélét szegélyezte s ott lobbant ki az a lángszellem, mely azóta költeményeinek gyöngyeivel meghódította az egész világot. *Petőfi* elesett a harc mezején és száguldo paripák tiporták össze, mint ahogy önmaga kívánt meghalni. A lángszellem elköltözött, de ragyogó sziporkáiban: az ő pompás költeményeiben évszázadok múlva is épp úgy fog gyönyörködni a közönség. Mert a költő halála nem pusztulás, hanem feltámadás és megdicsőülés.

Petőfi testét összeroncsolták a kozák lovak patái, de szelleme él, lobog és világít, mint egy vakító fényű üstökös. A sors kevés jót mért neki, nyomor és küzködés volt diák korától élete, de vasakarátával, hajolni nem tudó önérzetével és zseniális szellemével mindazokat meghódította, akik azelőtt elvesztek a szegény költő fölött. *Hiador* jegyezte föl róla, hogy egyik barátja, mikor *Petőfi* csizmáját meglátta, ezt sugta neki:

— Hagyjuk itt *Petőfit*.

— Miért? — csodálkozott *Hiador*, azaz, hogy igazi nevű *Jámbor Pál*.

— Mert lyukas a csizmája.

És a nagy költő, akinek versei a világ minden nyelvére le vannak fordítva, még 49-ben is olyan szükségben élt, hogy a Bem apó által neki ajándékozott lovat is kénytelen volt eladni, hogy élhessen. Műveiből milliókat vettek be, ő pedig százhatvanhat forintot kapott érték. De mert oly sokat szenvedett, épp azért lett oly roppant népszerűségű nemcsak hazánkban, hanem az egész világon. De nem is volt még olyan költőnk, aki annyit kapott volna kárpótlásul az utókortól, mint ő.

*

(I) **Háborus hangulatok** kavargtak egész héten a levegőben. Némi bizonytalanságok közt kezdődtek a dolgok s egyideig sokan nem akartak hinni abban, hogy kenyértörésre kerül tényleg a dolog s olyanok is akadtak, akik mindenáron tudni vélték, hogy az utolsó pillanatban mégis csak meg lesz a béke. De mint fontos történelmi pillanatokban, rendszerint gyorsan követték egymást az események. Vasárnap megjelentek a mozgósítási plakátok s hétfőn megindultak a katonai vonatok. Közben megtörtént a hadizenet, megjelent az uralkodó szózata népeihez s mikor e sorokat írjuk, már Belgrád lángokban áll. Mire pedig e sorok napvilágot látnak, talán már meg is történt az első nagyobb jelentőségű ütközet.

*

— **Most már kezdik** sejteni az emberek, hogy miért is volt olyan kevés a pénz körülöttünk az utóbbi esztendőben. És sok más események titkos fűgője is nyilvánosságra pattan. A mi gyönyörűségeken kistaffírozott katonaságunk csücsült rajta a pénzes ládákra, de nem hiába. Ime mennyire ki lennének most szolgáltatva a komisz ellenségnek, ha nem dolgozott volna illetékes körökben az előrelátás. És annak a lekötött tőkének kezd már legalább a kamatja visszavándorolni s nagyon sokan vannak, akik egyik nap mint alperesek feküdtek le s másnap mint tőkepenészek ébredtek fel. Az ipar és kereskedelem új és friss vért kapott, utóbb már nagyon elernyedt vérereibe.

*

= **A Muzsák** hallgatni szoktak, mikor Mars ágyutorka bömböl. Szomorú a mi szépirói helyzetünk akkor, mikor hadparancsokat szántanak ott Zimony körül az acéttollak s mikor egyetlen vers aktualis csupán. Az a régi nóta, hogy: Ha még egyszer azt izeni, mindnyájunknak el kell menni. Pocsékabbul érezzük magunkat itt a literatura berkeiben, mint egy ötven esztendő B) osztályu népfelkelő, aki szintén jogosan álmodhatik harci diadalokról, mert hiszen most csakugyan elkövetkezett az az idő, mikor semmit sem lehet tudni s mikor még talán a kapanyél is elsül a forró hangulatok közt. Mindenesetre hamarabb elsülhet, mintsem hogy egy érzelmes madrigált végig hallgassanak a katonaságtól bucsuzkodó népek.

*

(—) **Az általános mozgósítás** híre óriási meglepetést keltett. Bár sokan gondoltak arra, hogy az ország állig fegyverkezik, hogy ilyen hirtelen megjelenik az általános mozgósítási parancs, nem gondoltuk. A lelkesedést azonban csak emelte, hogy most már kivétel nélkül mindnyájunknak el kell menni. Gyönyörű lélekemelő volt a 39-es házi-ezred fogadtatása is. A mozgalmass napokban pedig rengeteg pénzt hagyott itt Debreczenben a felkészülés.

*

A hírszolgálatot a hadvezetőség természetesen nem engedi szabadjára. Így aztán a közönséget a különben is redukált lapok híradásai nem elégtik ki. De azért sok hamis hír kerül forgalomba, ha nem is a lapokból. A mi derék polgártárunk Marx János pékmes-ter is áldozata lett a pletykának, amely hazaellenes cselekedetekkel vádolta meg. A rendőrség sajtóirodája útján adott elégtételt a méltatlanul meghurcolt derék iparos-mesternek, aki katonai szolgálatokat teljesít.

IRODALOM.

Régi írói élet.

(Intimitások.)

Tóth Ede volt a társaság legszöndesebb tagja. Ritkán beszélt, többnyire csak némán hallgatta, hogy vitatkoznak a fiatalok. De szerénysége mellett is nagyra növelte önértékét a *Falu rosszá*-nak és egyéb színmű-veinek siker.

A szelid Tóth Edének ellentéte volt a nagy termetű Darmai. Heves, szenvedélyes, különös ember. Hóbortos a vadságig. Nem volt tanácsos vele kikötni. Amilyen bizzarrok voltak költeményei, olyan különös volt a kül-seje is. Fekete, torzonborz haját ritkán fésülte, azért pehely is akadt benne elég; legszívesebben egy régi divatu, bő bársony zekében járt, amelyről bátran mond-hatta mindenki, hogy nagyatyjáról maradt rá. A nyakára pedig öregesen, hosszú fekete selyemkendőt csavart.

Előkelő családból származott s családja azt tar-totta benne a legnagyobb különösségnek, hogy Pestre ment versírónak, pedig *alispán lehetett volna* odahaza. Nem is adtak neki semmi segítséget; csak édesanyja küldözgetett néha nagy titokban egy kis pénzt. Az anya még az ilyen „nagy büni” is meg tudja bocsátani gyermekeének.

A szegény fiúnak nem kellett sokáig a segítség. Mintha saját szenvedélyének tüzenél emésztődött volna meg, napról-napra fogyott s végre is hazament meghalni!

(Folyt. köv.)

1602/1603—1914. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak 1914. V. VI. 697/21., 698/1. számú végzése folytán közhirrre tétetik, miszerint Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet részére debreczeni lakosoktól 2460 és 1400 korona tőke, ennek 1913. évi április hó 1. napjától számítandó 7% kamatai és az eddig összesen 250 kor. 62 fill. és 203 kor. 82 fill. perköltség erejéig 1913. évi június hó 12-én bírói-lag le- és felülfoglalt és 2580 koronára becsült pénz-szekrény, butorok és egyéb ingóságok 1914. évi augusztus hó 4-én d. u. 3 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Piac-utca 22. sz. a. és Piac-utca 26. sz. alatt megtar-tandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becs-áron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik

Debreczen, 1914. évi július hó 18-án.

Oláh Géza, bírói kiküldött.

1475—1914. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak 1914./V. VI. 345/3. számú végzése folytán közhirrre tétetik, mi-szerint özv. dr. Engel Ignácné részére debreczeni lakostól 60 korona tőke és az eddig összesen 55 korona 70 fillér perköltség erejéig 1914. évi április hó 18-án bíróilag felülfoglalt és 2630 koronára becsült zongora, butorok és egyéb ingóságok 1914. évi augusztus hó 3-án, délelőtt 10 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Arany János-utca 2. sz. a. meg-tartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérő-nek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon fog-laltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálog-jogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1914. évi július hó 5-én.

Oláh Géza, bírói kiküldött.

1591—1914. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak 1914./V. VI. 635/2. számú végzése folytán közhirrre tétetik, mi-szerint Bial és Freund részére debreczeni lakostól 171 korona 50 fillér tőke, ennek 1914. évi április hó 7. napjától számítandó 6% kamatai és az eddig összesen 34 korona 16 fillér perköltség erejéig 1914. évi június hó 20-án bíróilag felülfoglalt és 650 koro-nára becsült írógép és pénzszekrényből álló ingóságok 1914. évi augusztus hó 5-én, délután 3 órakor kez-detét veendő és Debreczenben, Csapó-utca 1. sz. a. megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon fog-laltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálog-jogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1914. évi július hó 16-án.

Oláh Géza, bírói kiküldött.

1355—1914. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak V./II. 333/3. számú végzése folytán közhirrre tétetik, miszerint Alföldi Takarékpénztár részére lakostól 400 korona tőke, ennek 1913. évi június hó 20. napjától számi-tandó 6% kamatai és az eddig összesen 103 korona 88 fillér perköltség erejéig 1914. évi április hó 6-án bíróilag felülfoglalt és 1160 koronára becsült butorok, fedeles kocsi és egyéb ingóságok 1914. évi augusztus hó 3-án, délelőtt 1/2 10 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Kossuth-utca 26. sz. a. megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azon-nali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árvarés mindazon fog-laltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálog-jogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1914. évi július hó 20.

Lőrincz Endre, bírói kiküldött.